

концептуалізації. Соціологіческие исследования. 2019. № 1. С. 52-62.
DOI: 10.31857/S013216250003747-4

6. Шматко Н. А., Качанов Ю. Л. Территориальная идентичность как предмет социологического исследования. Социологические исследования. 1998. № 4. С.94-98.

7. Lalli M. Urban-related identity: Theory, measurement, and empirical findings. Journal of Environmental Psychology. V. 12. № 4. 1992.

8. Valera S., Guardia J. Urban social identity and Sustainability Barcelona's Olympic Village. Environment and Behavior. 2002. V. 34. № 1.

Шевяков О. В.

*доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри загальної психології,
Дніпровський гуманітарний університет*

Шрамко І. А.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної психології,
Дніпровський гуманітарний університет*

Бабатенко О. В.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної психології,
Дніпровський гуманітарний університет*

Славська Я. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Дніпропетровська академія музики імені М. Глінки
Україна, м. Дніпро*

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЖІНОК В УМОВАХ СОЦІОТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема соціальної підтримки життєдіяльності жінок у соціотехнічних системах стала однією з важливіших проблем сьогодення. Наявність соціально-психологічного напруження, відсутність взаєморозуміння між людьми призводить до все більшого виникнення та розвитку в жінок негативних психологічних станів. Хронічна втома в загальному вигляді – це результат специфічної соціальної взаємодії, що виникає як наслідок розбіжності інтересів, поглядів або цілей і супроводжується негативними емоційними переживаннями [1, с.150].

Кожна особистість сповнена протиріч. Для ефективного вирішення

виникаючих протиріч сучасній жінці необхідно мати достатній рівень теоретичних знань, володіти практичними навичками поведінки, мати високо розвинений рівень емоційно-вольової сфери. Протиріччя, крім змістовної сторони, мають соціально-психологічну складову, яка виявляється в характері переживань особистості. Якщо емоції не контролюються, то фахівці іноді усуваються від вирішення проблемного питання і переключаються на докори й образи, що призводить до поглиблення протиріч. Тому важливою навичкою при розв'язанні протиріч життя є не стільки вивчення правил безконфліктного спілкування, скільки вміння жити в ситуації, керувати нею, усвідомлювати напрям її розвитку та вміти контролювати свої емоції. Тому проблема подолання негативних психологічних станів пов'язана з умінням керувати емоціями, які їх супроводжують [2, с.110].

Враховуючи вище сказане, актуальною стає проблема формування гармонійного стану фахівців у соціотехнічних системах діяльності, яка, як свідчить аналіз наукових досліджень, передбачає здатність жінки визначати свої цілі, позицію, інтереси і, у відповідній ситуації, задовільно і гідно їх відстоювати, вміння обрати ефективну стратегію поведінки та адекватні способи реагування.

Останніми роками проблема соціальної підтримки фахівців активно досліджується як зарубіжними, так і українськими авторами. Питання сутності соціальної підтримки розглядали Н. Авдеева, Т. Анісімова, О. Бабатенко, Д. Боулбі, Т. Бредлі, Ф. Варга,

О. Шевяков та ін. Предметом уваги та вивчення дослідників були зміст понять «психологічне забезпечення» та «соціальна підтримка» (А. Брусиловський, О. Денисова, Ф. С. Кінг, О. Косякова, О. Кочерга, Ю. Корі, Ф. Лебойє та ін.), соціальні умови формування готовності до діяльності (Р. Овчарова, О. Первушина та ін.) [3-7].

Однак, незважаючи на широке коло досліджень, присвячених означеній проблемі, залишається багато питань, які потребують подальшого вивчення. Зокрема, у сучасних наукових роботах питання науково-теоретичного обґрунтування процесу формування психологічного забезпечення соціальної підтримки жінок у соціотехнічних системах діяльності представлені недостатньо. Залишаються дискусійними питання однозначного тлумачення поняття «психологічне забезпечення», єдиного розуміння його структури, особливостей його генези та функціонування в особистості. Отже, неоднозначність й суперечливість підходів стосовно явища соціальної підтримки, складність та багатоплановість означеного феномену потребують обґрунтованого його висвітлення і поглибленого вивчення.

За цих обставин особливо актуальним є здійснення дослідження

проблеми соціальної підтримки життєдіяльності жінок у сучасних соціотехнічних системах, що і зумовило вибір теми дисертаційного дослідження «Психологічне забезпечення соціальної підтримки розвитку життєдіяльності жінок у соціотехнічних системах».

Об'єкт дослідження – соціальна підтримка розвитку життєдіяльності людини.

Предмет дослідження – психологічне забезпечення соціальної підтримки розвитку життєдіяльності жінок у соціотехнічних системах.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити соціально-психологічні особливості формування соціальної підтримки розвитку життєдіяльності жінок у соціотехнічних системах.

Відповідно до мети визначено такі завдання дослідження:

Провести теоретичний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку проблеми соціальної підтримки розвитку життєдіяльності людей у соціотехнічних системах.

Розкрити зміст та структуру соціальної підтримки розвитку життєдіяльності жінок у соціотехнічних системах.

Емпірично дослідити соціально-психологічні особливості формування психологічного забезпечення соціальної підтримки розвитку життєдіяльності жінок у соціотехнічних системах.

Розробити й апробувати структурно-функціональну модель, спрямовану на формування психологічного забезпечення соціальної підтримки розвитку життєдіяльності жінок у соціотехнічних системах та оцінити її ефективність.

Теоретико-методологічну основу дослідження становили: теорії особистості та її розвитку (Б. Ананьєв, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн та ін.); принципи цілісного, системного підходів до вивчення психіки людини в нормі та патології (Б. Ломов, О. Леонт'єв, Б. Зейгарник та ін.); теоретичні положення цілісного підходу до вивчення особистості (Н. Завацька, З. Карпенко, В. Роменець, С. Рубінштейн та ін.); наукові підходи до розгляду свідомості особистості (Г. Балл, Л. Виготський, В. Зінченко, О. Леонт'єв, С. Максименко, В. Москаленко, В. Скребець, Н. Чепелева); теоретико-методичні засади психологічного забезпечення розвитку соціальних та соціотехнічних систем (Г. Зараківський, О. Шевяков та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань передбачається використати комплекс теоретичних та емпіричних методів:

- теоретичні методи: теоретичний аналіз та синтез, порівняння та узагальнення, інтерпретація сучасних теоретико-емпіричних досліджень у вітчизняній і зарубіжній психології, теоретичне моделювання для

вивчення психологічних засад формування психологічного забезпечення соціальної підтримки фахівців;

- емпіричні методи: бесіда, спостереження, психологічний експеримент (констатувальний, формувальний та контрольний етапи, методи індивідуальної та групової психотерапії (психологічне консультування, аутотренінг тощо), методи статистичної обробки даних і графічної презентації результатів дослідження з подальшою їх якісною та кількісною інтерпретацією та змістовим узагальненням.

Надійність та вірогідність результатів дослідження забезпечувались теоретичним аналізом проблеми, відповідністю використаних методів і послідовною реалізацією теоретичних положень у вирішенні завдань дослідження, кількісним та якісним аналізом емпіричних даних, а також репрезентативністю вибірки.

Теоретичне значення дослідження полягатиме в уточненні змісту поняття «психологічне забезпечення соціальної підтримки», суттєвою ознакою якого є те, що в жінок у соціотехнічних системах визначалися власні цілі, позиція та інтереси, здатність задовільно й відповідно до актуального стану їх відстоювати, мати засади формування психологічного забезпечення соціальної підтримки розвитку життєдіяльності.

Практичне значення дослідження полягатиме в тому, що підібраний психодіагностичний матеріал може бути використаний у діяльності практичних психологів, психотерапевтів, як засіб діагностики рівня сформованості психологічного забезпечення соціальної підтримки фахівця у соціотехнічних системах, та з опорою на які забезпечуватиметься організація індивідуальної та групової роботи, спрямованої на адаптацію та формування гармонійного психологічного стану.

Список використаних джерел

1. Шрамко І. А. Соціальна підтримка жінок у період грудного вигодовування WayScience : міжнародний електронний науково-практичний журнал. 2018. № 2. Вип. 12. С.149 –161.

2. Шрамко І. А. Соціальна підтримка жінок у період вагітності та після пологів: емпіричні дослідження. Збірник наукових праць «Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія». 2018. Вип. 17. С.108 –113.

3. Бабатенко О.В. Психологічне забезпечення розвитку соціотехнічних систем діяльності. Фундаментальні та прикладні психологічні дослідження в практиках провідних наукових шкіл: реалії та перспективи : міжнар. кол. монографія / за ред. акад. Л.Ф. Бурлачука, акад. Т.П. Вісковатової, проф. В.М. Синельникова. London, Great Britain

: Nord-Press, 2012. С. 208 – 228.

4. Бабатенко О.В. Концепція психологічного забезпечення соціальної підтримки розвитку професіоналізму фахівців харчової промисловості. Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. 2016. №1(39). Т.2. С. 14 – 29.

5. Бабатенко О.В. Гармонізація функціональних станів фахівців харчової промисловості в контексті розвитку професіоналізму. Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. 2017. №1(42). Т.2. С. 13 – 24.

6. Бабатенко О.В. Профілактика та корекція негативних функціональних станів фахівців харчової промисловості. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2019. Т. IX. Вип. 12. С. 5 – 14.

7. Бабатенко О.В. Психологічне забезпечення соціальної підтримки розвитку професіоналізму фахівців харчової промисловості: емпіричні дослідження. Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. 2019. № 3 (50). Т.1. С. 7 – 17.

Шумейко О. В.

*студент факультету фізичної культури та спорту
Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Атаманчук Н. М.

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та педагогіки
Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Україна, м. Полтава

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН

Сьогодення потребує підходів до управління – таких, що ґрунтуються на взаємній повазі, довірі, взаєморозумінні. Ми маємо зрозуміти, що соціально-політичний і економічний розвиток держави повинен спрямовуватися на розвиток психологічного здоров'я людини, інакше під загрозу ставиться життєдіяльність людської особистості. Переконані, вирішенню проблем управлінських відносин, а саме: особистості, її самовдосконалення та саморозвитку у процесі праці; управлінської діяльності та її організації з точки зору психологічної